

שיעור השלמת משפטים

מבוא

החלק של השלמת משפטים בפרקים המילוליים במבחן הפסיכומטרי בוחן האם אנו מזהים באופן נכון קשרים לוגיים בין חלקי המשפט השונים. בכל שאלה נתון משפט שחלקים ממנו חסרים (בדרך כלל ארבעה חלקים), ובמקומם מופיעים ארבעה קווים. בכל תשובה מופיעות אפשרויות להשלמת החלקים החסרים במשפט, כאשר ביניהן מופיעים קווים אלכסוניים (/). המילה או הביטוי שמופיעים ראשונים אמורים להשלים את הקו הראשון במשפט הנתון, המילה או הביטוי שמופיעים שניים אמורים להשלים את הקו השני במשפט, וכן הלאה. חשוב לזכור כי בחלק זה של המבחן לא חשובה הנכונות העובדתית של המשפט, או המידה בה הוא תואם את המציאות, אלא אך ורק האם ההיגיון הפנימי בו נשמר. למשל, גם אם אנו יודעים שהשמש זורחת בבוקר, אך המשפט גורס שהשמש זורחת בערב והוא שומר על ההיגיון הפנימי – זוהי התשובה הנכונה.

שאלה לדוגמא

לאחר שלמדתי כל השבוע, הייתי משוכנע שהציון שלי יהיה _____. אולם _____, קיבלתי ציון _____ . על אף שהייתי _____ מאוד מהציון, החלטתי לא להיבחן שוב.

- (1) נמוך / כפי שציפיתי / די גבוה / מאוכזב
- (2) גבוה / להפתעתי הרבה / גבוה מאוד / מרוצה
- (3) נמוך / כפי שציפיתי / נמוך / מרוצה
- (4) גבוה / להפתעתי הרבה / נמוך מאוד / מאוכזב

דרך הפתרון :

לפי התשובה הראשונה, הייתי משוכנע שהציון שלי יהיה נמוך, ולאחר מכן כתוב שכפי שציפיתי קיבלתי ציון גבוה. אבל, אם הייתי משוכנע שהציון שלי יהיה נמוך אז לא ציפיתי שהציון יהיה גבוה, ולכן התשובה אינה נכונה. לפי התשובה השנייה, ציפיתי שהציון שלי יהיה גבוה, אבל לאחר מכן נאמר שלהפתעתי הרבה גיליתי שהציון שלי גבוה, ולכן התשובה הזו נפסלת, כי אין סיבה שאהיה מופתע אם ציפיותי התממשו. בתשובה השלישית, המילה "אולם" אינה מתאימה, מפני שאם הייתי משוכנע שהציון יהיה נמוך וכפי שציפיתי הוא היה נמוך, לא הגיוני שתהיה בין חלקי המשפט מילת קישור של ניגוד, אלא מילת קישור כגון "ואכן" וכו'. לפי התשובה הרביעית, לאחר שלמדתי כל השבוע, ציפיתי שהציון שלי יהיה גבוה, אבל להפתעתי הרבה הוא היה נמוך. לאחר מכן נאמר כי אף שהייתי מאוכזב מהציון, החלטתי לא להיבחן שוב. המשפט הזה הגיוני ולכן זו התשובה הנכונה.

מילות הקישור

לפני שנמשיך בתרגילי השלמת משפטים נוספים, נתעכב על חלק חשוב בפתרון התרגילים – מילות הקישור. מילות קישור הן מילים שתפקידן לחבר בין חלקי המשפט, וישנם מספר סוגים של מילים כאלה, שנועדו לתיאור סוגים שונים של קשרים. ברוב שאלות השלמת המשפטים המפתח לפיתרון הוא הבנה נכונה של הקשרים הלוגיים בין חלקי המשפט השונים. המשפט ההגייוני, בו מופיעות מילות הקישור בהתאם להקשר ובמיקום הנכון, הוא התשובה הנכונה. לכן, חשוב מאוד להכיר את מילות הקישור השונות ואת הקשר שהן מייצגות.

לפניכם רשימה של מילות קישור נפוצות בשאלות השלמת משפטים

סוג הקשר	מתי משתמשים	דוגמאות למילות קישור
ניגוד	כאשר החלק האחד של המשפט מנוגד במשמעותו לחלק האחר.	אבל, אולם, אך, ברם, אלא, עם זאת, ואילו, בניגוד ל... בעוד ש... בשונה מ... לעומת זאת, לא... כי אם... אף על פי ש... אף ש... גם אם, למרות זאת, על אף
השוואה	כאשר החלק האחד של המשפט דומה לחלק האחר של המשפט.	בדומה ל..., בדיוק כמו, כמו, כפי ש..., כשם ש...
סיבה	כאשר חלקו האחד של המשפט מסביר מדוע חלקו האחר קרה.	בגלל, בשל, שכן, עקב, הואיל ו..., היות ש..., כי, מאחר ש..., מכיוון ש..., מפני ש..., משום ש..., מחמת, על שום ש...
תוצאה	כאשר חלקו האחד של המשפט עוסק בתוצאה שהתרחשה בעקבות חלקו האחר.	בעקבות זאת, עקב כך, כתוצאה מכך, כך ש..., לכן, לפיכך, מכאן ש..., מכאן נובע ש...
תכלית	כאשר חלקו האחד של המשפט מסביר את מטרת החלק האחר.	בשביל, לשם, למען, על מנת ש..., כדי ש...
תנאי	כאשר חלקו האחד של המשפט מותנה בקיום חלקו האחר, או מסביר איזה תנאי לא קרה ולכן לא התרחש חלקו האחר.	תנאי קיים ¹ : אם, במקרה ש..., בתנאי ש... תנאי בטל ² לחיוב: אילו, לו תנאי בטל לשלילה: אילולא, אלמלא, לולא

¹ תנאי קיים הינו תנאי שאפשר שיתקיים בעתיד או שכבר התקיים בעבר.
² תנאי בטל הינו תנאי שלא התקיים או שאין סיכוי שיתקיים.

תוספת	כאשר חלקו האחד של המשפט מחזק ומוסיף על חלקו האחר.	אף, בנוסף, גם, יתר על כן, כמו כן, לא רק... אלא גם...
ביאור	כאשר חלקו האחד של המשפט מבהיר ומבאר את חלקו השני	כגון, כלומר, זאת אומרת, דהיינו
הדגמה	כאשר חלקו האחד של המשפט מדגים וממחיש את חלקו האחר	למשל, לדוגמה, כגון, כך

בבואנו לענות על שאלת השלמת משפטים, ישנן מספר דרכים לגשת למשפט. הדרך הנכונה ביותר היא לקרוא את כל המשפט מספר פעמים, כשבכל פעם מוסיפים את ההשלמות המוצעות באחת התשובות, כיוון שכך בוודאות נמצא את המשפט ההגיוני. אולם, דרך זו עלולה לקחת זמן רב, בייחוד כאשר המשפטים ארוכים, ולכן ישנן מספר דרכי פתרון אחרות שלעיתים יכולות לעזור. נסקור כעת דרך זו ואת דרכי הפתרון הנוספות על ידי מספר דוגמאות.

פתרון במאוזן

בדרך זו מתבצעת קריאה של כל המשפט מההתחלה ועד הסוף, כאשר ההמלצה היא לקרוא את המשפט כבר עם ההשלמה הראשונה. בדרך זו נוכל להבין על מה מדובר במשפט, לזהות את חלקי המשפט השונים ולנסות להבין מה אמור להיות הקשר בין חלקי המשפט. בדרך כלל נשלים בכל קריאה את המשפט עם אחת התשובות לפי סדר הופעתן (כלומר בקריאה ראשונה נשלים עם תשובה (1), בקריאה שנייה עם תשובה (2) וכו'), אך במקרה שיש שתי תשובות שמתחילות באופן דומה ננסה להשלים איתן את המשפט אחת אחרי השנייה ולא לפי סדר הופעת התשובות (אם תשובה (1) ותשובה (3) מתחילות אותו הדבר, אז לאחר שננסה להשלים עם תשובה (1) ננסה להשלים עם תשובה (3)).

שאלה לדוגמה

גם אם בכל בוקר נוהג דני _____, אין זה המקרה בבוקרו של יום זה. מכיוון שהיום _____, הוא ויתר על _____, ובמקום זאת _____.

- (1) לצאת עם כלבו לטיול / הוא ממהר להגיע לעבודה / שתיית הקפה / יצא עם חומי כלבו לטיול קצר
- (2) להתקלח לפני צאתו לעבודה / הוא נוסע לים / יום העבודה שלו / העדיף להתקלח ולנסוע לים
- (3) לשתות קפה ולקרוא עיתון / הוא ניצב בפני ראיון עבודה מלחיץ / קריאת העיתון / העדיף לחשוב על תשובות אותן יענה בראיון
- (4) לצאת מוקדם לעבודה / הוא חושש מכעסו של המנהל שלו / שתיית הקפה / יצא מוקדם לעבודה

דרך הפתרון:

בבואנו לקרוא את המשפט בפעם הראשונה, אנו נתקלים במילות קישור שונות. המילים "גם אם... אין זה המקרה" באות ללמדנו שבחלקו הראשון של המשפט נקרא שדני נוהג לעשות משהו, אך בחלקו השני של המשפט, התשובה ההגיונית תהיה זו שתכיל משהו מנוגד לאותו דבר שדני נוהג לעשות בכל בוקר. נקרא את המשפט עם ההשלמה הראשונה:

"גם אם בכל בוקר נוהג דני לצאת עם כלבו לטיול, אין זה המקרה בבוקרו של יום זה".

ניתן להבין שדני נוהג לעשות משהו בכל בוקר, אך לפי פתיחת המשפט אנו מבינים שהבוקר הוא לא עשה אותו מסיבה כלשהי. מיד אחר כך מופיעה הסיבה לכך שדני חרג ממנהגו, ובמקרה זה הסיבה אינה חשובה - העיקר הוא שנדע לזהות את הניגוד בין שני חלקי המשפט. כמו במקרה זה, לעיתים ניתקל בשאלות בהן כדאי לשים לב למשפטים בהם יש השלמה שאינה חשובה להיגיון הפנימי של המשפט - במקרה הזה, הסיבה שדני שינה את מנהגו איננה קריטית לפתרון השאלה. נמשיך ונקרא: "ובמקום זאת יצא עם חומי כלבו לטיול קצר". כשמשווים חלק זה לחלקו הראשון של המשפט אנו מגלים שלמרות שאמור היה להיות ביניהם ניגוד, בבוקרו של יום זה דני יצא עם כלבו, כמו בכל בוקר. לאחר שסיימנו לקרוא את כל המשפט ולהבין את הקשרים הלוגיים שבו, נוכל לפתור את השאלה בלי לקרוא את כל המשפט שוב ושוב. כעת נתחיל לעבור על התשובות אחת אחת, תוך שנוכר שההשלמה השנייה - הסיבה שדני חורג ממנהגו - איננה קריטית לפתרון. בתשובה השנייה נאמר שדני נוהג להתקלח כל בוקר, וגם היום העדיף להתקלח ולנסוע לים במקום ללכת לעבודה - שוב אין בתשובה ניגוד בין מה שדני עושה כל בוקר לבין מה שהוא עשה בבוקר זה. בתשובה השלישית נאמר שבכל בוקר דני נוהג לשתות קפה ולקרוא עיתון, אך מכיוון שהבוקר הוא ניצב בפני ראיון עבודה מלחיץ, הוא ויתר על קריאת העיתון והעדיף לחשוב על תשובות אותן יענה בראיון שלו. הדבר אכן מציין ניגוד, המשפט הגיוני מבחינת הקשרים שבו, ולכן זוהי התשובה הנכונה.

דגש : אם מצאתם תשובה נכונה, סמנו אותה והמשיכו הלאה.

בכל חלק של המבחן הפסיכומטרי, וגם בחלק זה, אין תשובה נכונה יותר ונכונה פחות. ישנה רק תשובה נכונה אחת. לפעמים ישנן תשובות מעט מבלבלות ואז כן כדאי להמשיך ולקרוא הלאה, אך כשמגיעים לתשובה נכונה מובהקת, אפילו אם זו התשובה הראשונה - חבל על הזמן היקר בבחינה, וכדאי להמשיך הלאה לשאלה הבאה. רק במידה ונשאר זמן בסוף הפרק, ניתן לחזור ולבדוק את שאר התשובות.

נבחנים רבים חוששים, במהלך תרגול ובמיוחד בבחינה, כאשר הם מוצאים תשובה נכונה. תמיד הם מעדיפים "לבדוק גם את שאר התשובות", כי אולי כך ימצאו תשובה נכונה יותר. הדבר נפוץ בעיקר כאשר התשובה הנכונה היא התשובה הראשונה, ונבחנים רבים לא סומכים על עצמם שזו אכן התשובה. נכון שזה מלחיץ, ונכון שלפעמים אנו לא בטוחים בנכונות המשפט, אולם אם הגעתם למשפט שנכון בצורה ודאית - עברו הלאה. חבל על הזמן שתבזבזו בקריאת שאר המשפטים. לצורך הלימוד נראה עכשיו מדוע תשובה (4) אינה נכונה:

דני נוהג לצאת מוקדם לעבודה בכל בוקר וגם הבוקר הוא יצא מוקדם לעבודה, לכן אין ניגוד בין חלקי המשפט, והמשפט איננו הגיוני.

התשובה הנכונה היא (3).

סיווג מילות הקישור

לעיתים ניתקל במשפטים בהם מילות הקישור נמצאות דווקא בהשלמות המוצעות בתשובות, ואז בקריאה ראשונה של המשפט נצטרך להבין איך מתייחסים חלקי המשפט זה אל זה, ורק לאחר מכן נוכל להבין איזה סוג של מילות קישור אמורות להיות במשפט.

שאלה לדוגמא

_____ שיוסי אמר שהוא רוצה להשקיע בלימודים השנה, הדבר לא ניכר בתוצאות המבחן.
_____ יום לפני המבחן הוא הרגיש לא טוב ולא הצליח להירדם, _____ אין זה נכון שהמבחן הזה משקף את נכונוהו להשקיע.

(1) מכיוון / אף על פי ש- / עם זאת

(2) אף על פי / הסיבה לכך היא ש- / ולכן

(3) בעוד / זאת למרות העובדה ש- / ומכאן נובע ש-

(4) על אף / יתר על כן / ולכן

דרך הפתרון:

כאשר אנו קוראים את המשפט בפעם הראשונה, אנו מבינים שישנם קשרים מסוימים שאמורים להיות בו. בחלקו הראשון של המשפט כתוב שיוסי אמר שהוא רוצה להשקיע בלימודים אך הדבר לא ניכר לפי תוצאות המבחן, לכן אנו מסיקים שההשלמה הראשונה תהיה מסוג **ניגוד**. מיד לאחר מכן נאמר שיום לפני המבחן הוא הרגיש לא טוב ולא הצליח להירדם, לכן אנו מסיקים שכאן אמורה להיות **סיבה** לכך שהוא לא הצליח במבחן, ולבסוף נאמר שאין זה נכון שהמבחן משקף כמה הוא מוכן להשקיע, לכן אמורה להיות כאן מילת קישור של **תוצאה**. לסיכום - ליוסי הייתה **סיבה** שגרמה לו לא להצליח במבחן - העובדה שהרגיש לא טוב ולא הצליח להירדם. **כתוצאה** מכך הוא לא הצליח, וזה בא **בניגוד** לנכונוהו הרבה להשקיע. אם נסתכל על התשובות ונבדוק מה סוג מילות הקישור בהן נראה כי הן:

1 - סיבה / ניגוד / ניגוד

2 - ניגוד / סיבה / תוצאה

3 - ניגוד / ניגוד / תוצאה

4 - ניגוד / הוספה / תוצאה

מכאן ניתן לראות שההשלמה היחידה שתיצור רצף הגיוני על פי הנתונים שהגענו אליהם קודם היא ההשלמה של ניגוד / סיבה / תוצאה, ולכן **התשובה הנכונה היא (2)**.

במקרים כאלה, אם נדע לשייך נכון כל מילת קישור לסוג הקשר אותה היא מציינת, פחות חשוב מה מילת הקישור הספציפית, אלא איזה סוג קשר היא מייצגת. אם מילת הקישור תהיה "מפני ש", "מאחר ש" או "משום ש", זה לא משנה את התשובה, העיקר שנדע לסווג את שלוש המילים כמילות קישור המציינות סיבה.

פתרון במאונך

דרך אחרת לפתרון שאלות השלמת משפטים נקראת "פתרון במאונך". בשיטה זו קוראים את כל התשובות במקביל - השלמה אחת כל פעם - כדי לראות איזה השלמות לא משלימות את המשפט כמו שצריך. אנו מציגים אותה פה למרות שהשימוש בה מועט וברוב המקרים היא יותר מסובכת לנבחנים, שכן הם צריכים לקרוא את כל המשפט כדי להבין את הקשרים הלוגיים ולעיתים עד שמגיעים להשלמה הרביעית, מרוב מידע שיש לעבד בראש במקביל, כבר שוכחים את שאר חלקי המשפט.

שאלה לדוגמא

_____ רבים מ _____ החוק החדש, גם חגית דוגלת ב _____, וב _____.

- (1) בדומה ל / תומכי / ביטול החוק / חקיקה מחדש
- (2) בשונה מ / מתנגדי / שימור החוק / ביצוע המייד
- (3) בדומה ל / מתנגדי / ביטול החוק / חקיקה מחדש
- (4) בשונה מ / תומכי / שימור החוק / ביצוע המייד

דרך הפתרון :

נתחיל לפתור את התרגיל במאונך, כל השלמה בנפרד. ראשית, נבדוק עבור הקו הראשון איזו מן ההשלמות הראשונות בכל תשובה יכולות להתאים. בהשלמה הראשונה, אנו עדיין לא מכירים את המשך המשפט ולא נוכל לפסול תשובות, לכן אנו ממשיכים להשלמה השנייה. מיד לאחר ההשלמה השנייה מופיעה המילה "גם" המרמזת על כך שלחגית אמורה להיות דעה דומה לאותם אנשים עליהם מדובר בחלקו הראשון של המשפט, ולכן תשובות (2) ו-(4) נפסלות מיד. כעת נמשיך להשלמה השלישית. בתשובה (1) נאמר שחגית תומכת בביטול החוק, בדומה לתומכי החוק, ולכן המשפט נפסל, שכן אין זה הגיוני שתומכי החוק יתמכו בביטולו. מכאן, תשובה (3) היא התשובה הנכונה - בדומה למתנגדי החוק, גם גלית דוגלת בביטולו ובחקיקה מחדש. **התשובה הנכונה היא (3).**

אוצר מילים בהשלמות משפטים

דגש : אוצר המילים בשאלות השלמת המשפטים בדרך כלל פשוט, אך יש מקרים בהם משולבים בשאלה ביטויים מורכבים או מילים ברמה גבוהה יחסית, אשר מצריכים היכרות מוקדמת עמם על מנת להבינם.

חשוב להרחיב את הידע בתחום אוצר המילים שכן לעיתים הוא נחוץ לפתרון המשפט, ובלעדיו קל להתבלבל ולבחור בתשובה שגויה.

שאלה לדוגמא

"_____", הכריז הסופר בלהט באוזני מבקרי הספרות, "_____". אולם, בחדרי חדרים אמר הסופר שהסיבה לכך שהוא _____ היא שהוא _____.

- (1) לעולם אינני משתמש בשם בדוי / אני תמיד משתמש בשמי האמיתי / שיקר למבקרי הספרות / אף פעם לא השתמש בפסבדונים
- (2) אני מקבל כל ביקורת כנגדי / ואני אף לומד ממנה לעתיד / איננו מקבל ביקורות בחיוב / חושב שהביקורות מוצדקות
- (3) אינני מתכוון לכתוב עוד / הביקורות כנגדי שכנעו אותי להפסיק לכתוב / מפסיק לכתוב / נפגע מאוד מהביקורות שנכתבו על ספרו האחרון
- (4) לעולם לא אסכים לשנות את שם ספרי / שם הספר משמעותי מאוד בשבילי וזו הסיבה שהשם יישאר כפי שהוא / איננו מוכן לשנות את שם הספר / מתעצל לחשוב על שם חדש

דרך הפתרון :

לפי תשובה (1), הסופר הכריז שאיננו משתמש בשם בדוי, אלא בשמו האמיתי, כאשר הוא כותב ספר. לאחר מכן הסופר טוען שהוא שיקר למבקרי הספרות, אולם אומר שהוא אף פעם לא השתמש בפסבדונים. פסבדונים הוא שם עט בדוי לסופר שאינו רוצה לפרסם בשמו האמיתי, כלומר, הסופר אכן מעולם לא השתמש בשם בדוי, ולכן הוא כלל לא שיקר למבקרי הספרות. לפי תשובה (2), הסופר אומר שהוא מקבל ביקורות ולומד מהן, אך לאחר מכן הוא אומר שאיננו מקבל ביקורת מכיוון שהיא מוצדקת, מה שאינו הגיוני ולכן התשובה אינה נכונה. לפי תשובה (3), שוב שני חלקי המשפט זהים זה לזה ומעידים על כך שהסיבה שהסופר מפסיק לכתוב היא הביקורות שנגדו, לכן נוכח מילת הקישור שמעידה על ניגוד נוכל לפסול גם תשובה זו. בדומה לדגש הראשון, אם מצאנו שלוש תשובות שאינן נכונות - התשובה הרביעית היא הנכונה ואפשר לסמן אותה ולהמשיך הלאה. אבל, שלא כמו בדגש הראשון, פה עלינו לוודא ששלוש התשובות אינן נכונות, בעוד שכאשר מצאנו תשובה נכונה, אנו צריכים להיות בטוחים בקשר למשפט אחד בלבד. בכל מקרה, אם אנו בטוחים ששלוש תשובות אינן נכונות, בהכרח התשובה הרביעית היא הנכונה.

ואכן, לפי תשובה (4), הסופר מעיד על כך שלעולם לא יסכים לשנות את שם הספר כיוון ששמו של הספר משמעותי מאוד בשבילו, אך לאחר מכן הוא אומר שהסיבה האמיתית לכך היא שהוא בעצם מתעצל לחשוב על שם חדש. יש פה ניגוד בין חלקי המשפט, ולכן התשובה הזו נכונה. **התשובה הנכונה היא (4).**

שמירה על רצף הגיוני

דגש : חשוב לשמור על רצף הגיוני במשפט.

לא רק תשובה שמילות הקישור בה אינן מתאימות למשפט איננה נכונה, אלא גם תשובה שלא שומרת על רצף הגיוני בין חלקיה.

שאלה לדוגמא

יועצי ראש הממשלה ייעצו לו _____, כיוון שלטענתם אם יעשה כן, _____. ואכן, בדיוק כפי שצפו היועצים, _____. לפיכך, טענו היועצים כי לולא היה מתנגד לפעול כפי שייעצו, _____.

- (1) להעלות את המיסים / יודח מתפקידו כראש הממשלה / הודח ראש הממשלה מתפקידו לאחר שהעלה את המיסים / היה נשאר בתפקיד
- (2) לא לתקוף את יריבו בחדשות / תרד רמת התמיכה בו בקרב העם והוא יודח מתפקידו / הודח ראש הממשלה מתפקידו לאחר שתקף את יריבו / היה נשאר ביחסים טובים עם יריבו
- (3) לא להעלות את המיסים / יודח מתפקידו כראש הממשלה / בבחירות שנערכו הודח ראש הממשלה מתפקידו לאחר שהעלה את המיסים / עדיין היה מכהן בתפקידו
- (4) לא להתמודד בבחירות שוב / יספוג מפלה מבישה / הובס ראש הממשלה בבחירות / היה מנצח בבחירות

דרך הפתרון :

לפי תשובה (1), אין זה הגיוני שיועצי ראש הממשלה ייעצו לו להעלות מיסים, כאשר הם טוענים שמעשה זה יוביל להדחתו מהתפקיד. כמו כן, אם יועציו טוענים שהוא יודח מתפקידו בעקבות העצה שלהם, אין זה הגיוני שיטענו אחר כך שאם לא היה מתנגד לעצתם, היה נשאר בתפקידו. לפי תשובה (2), היועצים טוענים שכדאי לראש הממשלה לא לתקוף את יריבו כדי לשמור על רמת התמיכה בו בקרב העם. בסוף המשפט הם טוענים שאם ראש הממשלה לא היה מתנגד לעצתם הוא היה שומר על יחסים טובים עם יריבו, אך אין לכך שום קשר לעצתם. לכן, גם אם תשובה זו נראית הגיונית מבחינת הקישור הלוגי הפנימי, היא לא נכונה. לפי תשובה (3), יועצי ראש הממשלה ייעצו לו לא להעלות את המיסים, כיוון שאם יעשה כך לא יישאר בתפקידו. ואכן, לאחר שלא שמע לעצתם הוא הודח מהתפקיד, ולכן טענו היועצים שאם לא היה מתנגד לעצתם היה נשאר בתפקידו - זוהי התשובה הנכונה. לפי תשובה (4), יועצי ראש הממשלה ייעצו לו לא להתמודד שוב, כי אם כן יעשה כך יספוג מפלה קשה, לכן לא הגיוני שלאחר מכן יאמרו שאם לא היה מתנגד לעצתם, כלומר הוא לא היה מתמודד בבחירות שוב, היה מנצח בבחירות - שכן קשה מאוד לנצח בבחירות שאתה לא מתמודד בהן... **התשובה הנכונה היא (3).**

שלילה כפולה

דגש : שימו לב לשלילה כפולה או מרובה.

כאשר אנו מדברים על שלילה, אין הכוונה רק למילות שלילה, אלא בעיקר למילים הנתפסות כשליליות, כגון: סירוב, ביטול, הפחתה וכו'. שלילה מרובה מתקיימת כאשר כמה מילים הנתפסות כשליליות מופיעות ברצף, וחשוב לשים לב ששלילה כפולה דומה בעיקרה לחיוב. לדוגמה: אם השופט **לא ביטל** את קיומו של המשחק, אפשר בעצם לומר שהמשחק התקיים כמתוכנן. 2 מילים הנתפסות כשליליות מייצרות בעצם משהו חיובי – המשחק התקיים. דברים כאלה יכולים לבלבל נבחנים רבים, אך ריכוז ושימת לב יכולים לעזור לצלוח גם את המשפטים האלה.

שאלה לדוגמא

_____ בקשותיו החוזרות ונישנות של אבי, העומד בראשות מחלקת פיתוח העיר, _____, מתוקף תפקידי כיו"ר המועצה, _____ את ביטול תוספת התקציב לפיתוח העיר, דבר ש _____ מאוד את אבי.

- (1) בעקבות / הסכמתי / לאשר / שימח
- (2) למרות / סירבתי / לא לאשר / הכעיס
- (3) לאחר / הסכמתי / לאשר / הכעיס
- (4) למרות / סירבתי / לא לאשר / שימח

דרך הפתרון :

לפי תשובה (1), הסכמתי לאשר את ביטול התוספת של התקציב לפיתוח העיר, ולכן לא הגיוני שאבי, שעומד בראש המחלקה לפיתוח העיר, הוא זה שיבקש זאת ממני. תשובה (3) נפסלת מסיבה דומה.

לפי תשובה (2), למרות בקשתו של אבי, סירבתי לא לאשר את הביטול לתוספת התקציב - המון מילות שלילה במשפט אחד, אז בואו נעשה בהן סדר. אבי, שעומד בראש מחלקת פיתוח העיר, מעוניין בתוספת לתקציב. מסיבה כלשהי, הוצע ביטול לתוספת הזו. אבי ביקש ממני, כיו"ר המועצה, שלא לאשר את הביטול, כך שהוא כן יזכה לתוספת. אולם, אני סירבתי. מה קרה בסופו של דבר? אני, כיו"ר המועצה, פעלתי בניגוד למה שאבי היה רוצה. לכן זה הגיוני שהדבר יכעיס את אבי, וזו התשובה נכונה.

לפי תשובה (4), סירבתי לא לאשר את ביטול התוספת (כמוסבר מקודם), ולכן אין זה הגיוני שאבי, שעומד בראש מחלקת הפיתוח שזקוקה לתקציב זה, ישמח בעקבות כך.
התשובה הנכונה היא (2).

שאלה לדוגמא

בראש צוות המחקר שבדק את השפעות התרופה החדשה עומד ד"ר אברהמסון, הידוע בכך שהוא בדרך כלל מעדיף תרופות _____ ומתנגד לתרופות _____. לכן, טוענים _____ כך שהוא יישאר בתפקידו, _____ שדווקא הוא יעמוד בראש הצוות.

- (1) ותיקות ומוכרות / חדשות / המתנגדים ל- / כי אין זה הגיוני
- (2) חדשות / ותיקות ומוכרות / התומכים ב- / שזה מוזר
- (3) ניסיוניות / מוכחות / המתנגדים ל- / כי מאוד הגיוני
- (4) בעלות שם עולמי / חדשות שאף אחד לא מכיר / התומכים ב- / שזה מאוד הגיוני

דרך הפתרון :

כאשר אנו ניגשים לפתור את התרגיל, אנו מגלים עובדה חשובה : ד"ר אברהמסון עומד בראש צוות הבודק השפעה של תרופה חדשה. לפי תשובה (1), הד"ר שעומד בראש הצוות דווקא מעדיף תרופות ותיקות ומוכרות מאשר תרופות חדשות. לכן הגיוני שהמתנגדים לכך שהוא יעמוד בראש הצוות יאמרו שאין זה הגיוני שדווקא מי שמתנגד לתרופות חדשות יעמוד בראש צוות הבודק תרופה חדשה, ולכן תשובה זו היא הנכונה.

בתשובה (2), לא הגיוני שהתומכים בהישארותו בתפקיד יטענו שזה מוזר שדווקא הוא עומד בראש הצוות, ולכן התשובה אינה נכונה.

בתשובה (3), נאמר כי המתנגדים לכך שהוא יישאר בתפקיד טוענים שמאוד הגיוני שהוא יעמוד בראש הצוות, אבל אם הם טוענים כך הם אמורים לתמוך בהישארותו בתפקיד ולכן התשובה אינה נכונה.

בתשובה (4), נאמר שהד"ר מתנגד לתרופות חדשות, ולכן הגיוני שהוא עומד בראש הצוות שבוחר תרופה חדשה, מה שכמובן מעוות את ההיגיון הפנימי במשפט, ולכן התשובה לא נכונה.

התשובה הנכונה היא (1).

דגש : אל תסמכו על טריקים שלא תמיד עובדים.

בניגוד למה שנהוג לחשוב, כאשר בשלוש מתוך ארבע התשובות יש השלמה זהה באותו מיקום, זה לא בהכרח מעיד על כך שהתשובה החריגה איננה נכונה, וזה גם לא מעיד בהכרח שהתשובה כן נכונה. אמנם הדבר נכון בכ- 80% מהמקרים, אבל חבל ליפול על סטטיסטיקה.

שאלה לדוגמא

_____ לתוצאות המחקר שפורסמו בעיתון "סיינטיפיק ניוזלטר", אשר קבע כי בעלי חיים שנולדו בשבי _____ מבעלי חיים שנולדו בטבע, מוש השור, אשר נולד לפני שנים רבות _____, מדוכא הרבה יותר מאשר בוש השור, שנולד _____.

- (1) בניגוד / מאושרים פחות / בגן החיות / בטבע, ושם חי כל חייו
- (2) בניגוד / מאושרים יותר / בטבע הפתוח / בשבי, וחי בשבי כל ימי חייו
- (3) בדומה / מאושרים פחות / בגן החיות, ומעולם לא היה בטבע הפתוח / בטבע
- (4) בניגוד / מדוכאים יותר / בגן החיות / בטבע הפתוח

דרך הפתרון :

לפי תשובה (1), המחקר קבע שבעלי חיים שנולדו בשבי מאושרים פחות מבעלי חיים שנולדו בטבע. מוש השור, שנולד בגן החיות, כלומר בשבי, מדוכא יותר מבוש שנולד בטבע, ולכן זה תואם את תוצאות המחקר, אך מכיוון שהמשפט מתחיל במילה "בניגוד ל...", המשפט לא הגיוני והתשובה אינה נכונה.

לפי תשובה (2), המחקר קבע שבעלי חיים שנולדו בשבי מאושרים יותר מבעלי חיים שנולדו בטבע. המשפט שוב מתחיל במילה "בניגוד", לכן חלקו השני של המשפט צריך לסתור את תוצאות המחקר. אולם, בחלקו השני של המשפט נאמר שמוש שנולד בטבע אכן מדוכא יותר מבוש שנולד בשבי, ולכן אין ניגוד בין חלקי המשפט והתשובה הזו איננה נכונה.

לפי תשובה (3), המחקר קבע שבעלי חיים שנולדו בשבי מאושרים פחות מבעלי חיים שנולדו בטבע, ואכן, בדומה לכך, מוש שנולד בגן החיות, מדוכא יותר מבוש שנולד בטבע. לכן זו התשובה הנכונה. לפי תשובה (4), המחקר קבע שבעלי חיים שנולדו בשבי מדוכאים יותר מבעלי חיים שנולדו בטבע. מוש השור שנולד בגן החיות מדוכא יותר מבוש שנולד בטבע, ואין ניגוד בין תוצאות המחקר לבין מה שמוש השור מרגיש.

התשובה הנכונה היא (3).

סיכום

חלק השלמת המשפטים יכול להיות קשה ומבלבל, אך שימת לב לפרטים ולדגשים הופכת אותו להרבה יותר קל. אמנם ישנה בעיה כאשר המשפטים ארוכים, או מכילים מרכיבים המקשים על פתרון התרגיל כגון שלילה מרובה, אוצר מילים ברמה גבוהה וכדומה, אך קריאת המשפטים, הבנת הקשרים הלוגיים במשפט ומציאת התשובה השומרת על ההיגיון הפנימי שבו, פותרת כל תרגיל בחלק זה.